

KARI SELÉN

Itsenäinen sotilaspoikajärjestö?

Kari Selén ja Marko Paavilainen kommentoivat Seija-Leena Nevala-Nurmen artikkelia ”Nuoria maanpuolustajia vai suomalaisia lapsisotilaita?” (HAik. 2/2006, s. 153–162).

■ Seija-Leena Nevala-Nurmi kirjoittaa sotilaspoikien muodostaneen syksystä 1941 alkaen itsenäisen Sotilaspoika-järjestön. Hän ei toki ole ensimmäinen, joka väittää tätä. Kirjoituksessa muutamaan kertaan esittämiensä näkemyksen Nevala-Nurmi näkyy perustavan suojeluskuntien komentaja Lauri Malmbergin 17.9.1941 antamaan päiväkäskyn, jolla hän katoi suojeluskuntapojat sotilaspojiksi ja nimitti everstiluutnantti Armas Ruusuvuoren heidän komentajakseen.

Malmberg kirjoitti päiväkäskyssään muun muassa:

”Poikaosastoillamme ei tähän saakka ole ollut varsinaista nimeä. Tapausten valtava vyöry on itsestään nyt tuonut tämän nimen esille. Molempien viime sotiemme vaiheet ovat tehneet meille entistä elävämmiksi Vänrikki Stoolin henkilöt. Sieltä astuu vastaamme Sotilaspoika. Se olkoon poikiemme nimi.”

Päiväkäskyssä ei puhuta mitään uuden järjestön perustamisesta, mihin Malmbergin valtuudet eivät edes olisi riittäneet.

Nimenmuutoksella pyrittiin vain himentämään tosiasiaa, että kysymys oli edelleen suojeluskuntien poikaosastoista. Suojeluskunnan häivyttämisen nimikkeestä toivottiin tekevän sotilaspoikiin liittymisen helpommaksi entistä laajemmille kansalaispiireille. Sotilaspojan nimike ei päässyt asetukseen, jossa puhuttiin vain yleisellä tasolla pojista. Nevala-Nurmi toteaa (s. 153) aivan oikein nimenmuutoksella tavoitellun lisäksi poikia vasemmistolaisista kodeista.

Armas Ruusuvuoren määrittämisessä sotilaspoikien komentajaksi oli siinäkin kysy-

mys vain uudesta sota-aikaan aikaan paremmin sopivasta nimikkeestä, ei minkään järjestön perustaminen. Kesällä 1940 tehdyn uudelleen järjestelyn yhteydessä suojeluskuntain yliesikunnan (kotijoukkojen esikunnan) komento- ja koulutusjaoston poikatoimintaosaston päällikön virka oli jäänyt täyttämättä. Majuri Ruusuvuori komennettiin tammikuun loppupuolella Pohjois-Karjalan suojeluskuntapiiristä yliesikuntaan virkaa hoitamaan. Helmikuun alussa 1941 jaostot muutettiin osastoiksi ja osastot toimistoiksi. Everstiluutnantiksi ylennetty Ruusuvuori nimitettiin 1.3.1941 poikatyötoimiston päälliköksi, mikä oli hänen virkansa aina viran lakkauttamiseen asti syksyllä 1944. Nimikkeet vaihtuivat, tehtävä ja vakanssi ei. Sotilaspoikien komentajan nimikkeen luonteesta kertoo jotain sekin, ettei siitä ole mainintaa edes Ruusuvuoren ansioluettelossa.

Suojeluskuntajärjestöllä ei ollut aikomustakaan perustaa itsenäistä sotilaspoikajärjestöä. Se olisi vaatinut asetuksenmuutoksen. Suojeluskuntajärjestöllä ei ollut intressiä luopua poikatoiminnasta, johon sen panosti voimallisesti. Paikalliset suojeluskunnat sidottiin vuonna 1941 entistä määrätietoisemmin poikatoiminnan hoitamiseen. Sotilaspojat olivat edelleen suojeluskuntien poikaosastoja – siihen eivät nimenmuutokset vaikuttaneet.

Poikatyö oli saanut uuden nimen ja tehostetun organisaation. Se oli rakennettu suojeluskuntajärjestön sisään, ei sen ulkopuolelle. Toimintaa johti tehtävään määrätty virkamies, kotijoukkojen esikunnan toimistopäällikkö. Järjestely perustui olennaisesti kaksoisnimikkeiden varaan. Viranomaistaho määräsi sotilaspoikien tavoitteet ja toiminnallisen liikkumavaran. Jäsenten vaikuttamismahdollisuudet rajoituivat omasta osallistumisestaan päättämiseen.

Mikäli hyväksymme muun muassa Suomen kielen perussanakirjassa esitetyn määritelmän, jonka mukaan järjestö on ”henkilöiden t. yhteisöjen määrätarkoitusta varten perustama yhteenliittymä”, päädymme tulokseen, etteivät sotilaspojat edes muodostaneet järjestöä, saati sitten itsenäistä sellaista. ■